

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Defensio Locorum S.
Scripturae. De Ecclesia Catholica, Et Eivs Pastore
Episcopo Romano, B. Petri, principis Apostolorum
successore, libri duo. Aduersus nugatorias ...**

**Torres, Francisco de
Coloniae Agrippinae, 1580**

VD16 ZV 18729

Capvt XVII. De testimonijs Patrum ab Antoniio citatis, Chrysostomi, & Aug.
contra primatum Petri in loco Matthaei fundatum. Et quomodo falsum sit,
quod in loco Augustini commentus est Antonius ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-33634

ter Petri, qui fuit prior tempore & ætatis, & vocationis ad Apo-
stolatū, debuerit esse iure, & auctoritate primatus posterior Pe-
tro, & quia non videas, litem Deo inferre velis. Pergit Antonius
ad aliud genus argumentationis.

CAPVT XVII.

De testimonijs Patrum ab Antonio citatis, Chrysostomi, & Aug.
contra primatum Petri in loco Matthæi fundatum. Et quomodo
falsum sit, quod in loco Augustini commentus est Antonius dupli-
cem esse, primatum ordinis, & primatum potestatis, & quomodo
probetur primatum ordinis non posse esse sine primatu potestatis,
& de loco Cypriani, vnde Antonius probare voluit, primatum Pe-
tri non fuisse primatum potestatis, & quomodo ipse ille locus Cy-
priani redarguat, & conuincat Antonium. Et de alio loco Cypriani
citato ab eodem Antonio contra se. & de eo, quod ait Antonius, an-
numerasse Clementem epistolas suas duas, & libros cōstitutionū
Apostolicarū libris Canonicis, quomodo doceatur falsū esse. Quid
respōdeatur Antonio obijcēti testimonium Clementis & Anacle-
ti de primatu Petri in causa eorum non esse admittendum. Item de
sedibus Apostolorum numero multitudinis apud veteres auctores,
quod Antonius obiecit, quomodo asstruant, & confirment v-
nam primam sedem Apostolicam B. Petri. De testimonio
Innocentij prætermisso, & dissimulato
ab Antonio.

Quoniam autem (inquit) veteres doctores
citauit, tanquam suæ sententiæ suffragato-
res, nos vicissim aliquot etiam veteres hūc
Matthæi locum exponentes audiamus. Sic
igitur Chrysostomus in Matthæi homilia 35. super hanc
petram, id est, inquit, super fidem confessionis, ἐπὶ τῇ πίστει
τῆς ὁμολογίας. Hæc verba quamuis paucissima, ex parte tamen de-
prauasti. non enim dixit Chrysost. super fidem confessionis, sed
super fidem, & confessionem, in quo facilius intelligitur super fi-
dem & confessionem scilicet Petri, quam si dicamus super fidem
confessionis, sed parum refert. rogo enim te, cum dicit super fidem
confessionis, cuius confitentis confessionem dicit? non enim potest
esse

De testimo-
nijs ab An-
tonio reci-
tatis.

Ce

esse

esse confessio nisi alicuius hominis consentientis. Hic autem Petrus est secundum Euangelium. Sed nescio verum magis hic mirer, indiligentiamne tuam, quia totum Chrysostomi locum à te citatum non legisti; an impudentiam, quia legisti, & quamvis te oppugnaret, & testis te conuinceret, nihil curasti. Recitemus ergo nos, ut videat Academia tua, qua fide nobiscum agas. Et quomodo causam tuam defendas. Postquam enim dixit, super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, id est, fidem atque confessionem, adiungit, Hic aperte, & sublimiora sapere ipsum facit, & Ecclesiae futura pastorem constituit, & paulo post, exponens illud, & portae inferi, &c. & ut futura Ecclesia (inquit) tot tantisque fluctibus impetu irruentibus, immobilis maneat, cuius pastor & caput piscator homo, atque ignobilis, terrarum orbe reluctantem adamantis naturam firmitate superet, haec inquam omnia, quae solius Dei sunt, se pollicetur daturum, ita & pater ad Hieremiam dicebat, sicut columnam ferream, & sicut murum aeneum posui te. Sed ipsum quidem genti vni pater; hunc autem vniuerso terrarum orbi Christus praeposuit. Haec Chrysostomus, quae tu impudentissime ad decipiendum dissimulasti. Non vides quam aperte petram, quam dixit Christus in loco Matthaei, Petrum esse exposuerit, cum dixit, cuius Ecclesiae pastor, & caput piscator homo atque ignobilis adamantis naturam firmitate superet? &c. expositionem verò loci Psalmi 39. in illa verba, statuit pedes meos super petram, negamus Chrysostomi esse, non enim haec Græcè extant. Deinde pugnant cum ijs, quae proximè recitavi ex homilia eiusdem Chrysostomi à te etiam citata in cap. Matth. 16. quod si contenderis Chrysostomi esse expositionem istam in Psalm. 39. nihilo plus efficies. iam enim auctoritati testis tui derogabit, (ut ad tuos familiares iuris consultos, sicut meos vocas, redeam) regula Modestini, cum ait, qui aduersus fidem testationis suae vacillant, audiendi non sunt. Citas deinde Aug. contra Iud. Pagan. & Ari. n. Cum Dominus Christus, inquit, discipulos interrogaret, quæ dicerent esse filium hominis, responderunt, alij

Locus Chrysostomi ab Antonio non bona fide recitatus dissimulatus, & praetermissus, quæ nocent causæ eius.

Quæ Antonio fallaxiter, & impudenter in testimonio à te recitato dissimulauerit æticens.

ri. n. Cum Dominus Christus, inquit, discipulos interrogaret, quæ dicerent esse filium hominis, responderunt, alij

alij Eliam, alij Hieremiam, aut vnū ex prophetis; & ille, ut quid suspicamini montes? hunc cognouit Petrus dicens, tu es Christus filius Dei viui; agnouit montem, & ascendit in montem; testimonium dixit veritati; & dilectus est à veritate; supra petram fundatus est Petrus. *Quomodo probas hoc Augustini testimonio, non esse Ecclesiā super Petrum edificatam? an quia Petrus fundatus erat super Christum, non potuit Petrus esse fundamentum Ecclesiæ? docuite supra, si tamen discere voluisti, duplex esse fundamentum, vnum propriæ virtutis, quod est Christus; super hoc fundamentum fuit fundatus Petrus, & vnusquisque Christianus; alterum fundamentum virtutis participatæ, & super hoc fundamentum, quod Petrus est, fundata est Ecclesiā. Neque tu ipse dicere poteris, si quis te roget, quid in hoc testimonio contra nos repereris. Sed videamus, vtrum aliud testimonium eiusdem Augustini à te citatum magis ad rem appositum sit.* Idem (inquis) de verbis Domini Sermonem 21. Petrus in Apostolorum ordine primus; in Christi amore promptissimus, saepe vnus respondet pro omnibus; & domino interrogante, & dicente, vos autem quē me esse dicitis? respondit Petrus, tu es Christus filius Dei viui; vnus pro multis dedit responsū; vnitas in multis. tunc dominus ait, & ego dico tibi, tu es Petrus: Simon quippe ante vocabatur, hoc autem nomen ei, ut Petrus vocaretur, à domino impositum est; & hoc, ut ea figura significaret Ecclesiā: quia enim Christus petra; Petrus populus Christianus. Petra enim principale nomen est; ideo Petrus à petra; non petra à Petro; quomodo nō à Christiano Christus, sed à Christo Christianus vocatur. Tu es ergo, inquit, Petrus, & super hanc petram, quam confessus es, super hanc petram, quā cognouisti, dicēs, tu es Christus filius Dei viui, ædificabo Ecclesiā meā: super me ædificabo Ecclesiā meā; super me ædificabo te: non me super te. Nā volentes homines ædificare super homines, dicebant, Ego quidē sum Pauli;

„ Ego autem Apollo, ego verò Cepha (ipse est Petrus) &
 „ alij, qui nolebant edificari super Petrum, sed super pe-
 „ tram, dicebant, ego autem sum Christi &c. *recitato pro-*
 „ *lix hoc testimonio, adiunxisti,* sed videre videor Turria-
 „ num arripientem id, quod Augustinus dixit, Petrum
 „ fuisse Apostolorum primum; nec etiam dubito, quin
 „ mox obijciat suo more, me citasse decurtatam Augusti-
 „ ni sententiam, qui in eodem loco dicit Petrum Ecclesie
 „ figuram portasse, & apostolatus principatum tenuisse.
 „ At ego contra ex his verbis expono sententiam veterum,
 „ qui magnifice de Petro loquuti sunt; nam quoties dicunt
 „ eum fuisse primum Apostolorum, *κορυφαῖον*, primatum,
 „ & principatum habuisse, aut aliquid eiusmodi, loquun-
 „ tur de primatu ordinis, non autem de primatu potesta-
 „ tis. Sic enim Augustinus, Petrus in Apostolorum ordi-
 „ ne primus. Cum autem Turrianus, & eius commili-
 „ tones primatum Petri colligant ex verbis Christi super
 „ hanc petram, &c. Augustinus autem perneget, illa ver-
 „ ba ad Petrum pertinere, ac nihilo minus eum vocet apo-
 „ stolorum primum, necessario ex Augustino concluden-
 „ dum est, primatum Petri non niti in hoc Matthæi loco;
 „ & ex consequenti, Petrum non fuisse primum eo, quod
 „ fundamentum fuerit Ecclesie, sed (vt Augustini verba
 „ repetam) quod fuerit primus ordine inter Apostolos. qui
 „ *nititur in mendacijs, dixit Salom. in Prouer. aues persequitur, idem*
 „ *dixit tuus Arist. lib. 4. primæ philosophiæ à Salom. mutuatus, vel*
 „ *potius furatus, τὰ πτερόδια δύνει, quia non magis assequi potest*
 „ *veritatem, quàm qui humi ingreditur, volatus auum consequi. Ad*
 „ *inferendam conclusionem rationis tuæ falsæ, & non syllogistica,*
 „ *sumpsisti, pernegare Augustinū, illa verba ad Petrum pertinere,*
 „ *quod merum mendacium esse ipse idem Augustinus conuincit; &*
 „ *testimonio suo à mendacio, quod ei affingere voluisti, se defendit.*
 „ Is enim libro primo Retractionum c. 21. dixi (inquit) in quo-
 „ dam loco de Apostolo Petro, quod in eo tanquam in petra funda-
 „ ta sit Ecclesia, qui sensus etiam cantatur ore multorum in verbis
 „ beatissimi

Quomodo,
 Antonius
 mendaciū
 merum Au-
 gustino af-
 fingere vo-
 luerit.

beatissimi Ambrosij, ubi de gallo gallinaceo ait, hoc, ipsa petra Ecclesie canente, culpam diluit. Sed scio, me postea sapissime sic exposuisse, quod à domino dictum est, tu es Petrus, & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam, ut super hanc, intelligeretur, quem confessus est Petrus, dicens, tu es Christus filius Dei vivi. Harum autem duarum sententiarum, quæ sit probabilior, eligat lector. Hactenus August. puto, si hunc locum in Aug. legisses, visus tibi esses videre Turrianum arripientem illum ad obiectandum tibi, an non vides patris August. modestiam, religionem, prudentiam, iudicij maturitatem, & limam in libris Retractationum lucere? ipsi visa est utraque expositio probabilis, & optionem dat lectori eligendi utram malit probabiliorē habere, & tu audes dicere, pernegare Augustinum? iudicet academia de pudore tuo, & de tuo patrocinio, & te deinceps, si hunc locum ignorabas, moueat auctoritas testis tui, & nostri in ijs præsertim libris, quos inscripsit Retractationes, in quibus non solum ea, quæ sibi videbantur excidisse, sed quæ occasionem labendi alijs præbere possent, aut correxit, aut limauit, aut obseruari voluit. Considera etiam, quantum pondus auctoritatis in illa priore sua expositione super hanc petram de Petro, in quo fundata esset Ecclesia, esse iudicaret, quod ille sensus ore multorum in verbis beatissimi Ambrosij caneretur. mihi certe optandum fuit, ut contra hanc expositionem Augustinum nobis obijceres, ut testis à te vocatus ad dicendum testimonium, contra te diceret. Idem eueniet in eo etiam quod hic ex Aug. obijcis, quod dixerit, Petrus in apostolorum ordine primus, ubi commentus es duplicem primatum, ordinis, & potestatis, illum Petro concedis; hunc negas, conuersus in vaniloquium, volens esse legis doctor, ut de alijs tui similibus scripsit ad Timoth. Apostolus, νεωφωτισ enim est primatus, siue principatus ordinis sine ulla in eum potestate, quod quidem ne tu quidem ipse, qui hoc dicis, intelligis, quid dicas. Quomodo enim νεωφωτισ dici, & esse potest in ordine, ut tu interpretaris, qui non tenet locum Capitis? νεωφωτισ enim ἀπὸ τῆς κορυφῆς dicitur, quod verbum, verticem, siue summum capitis significat: locum verò capitis

De libris
Retractati-
onum Au-
gustini.

Quomodo
Augustinus
testis ab An-
tonio cita-
tus, testimo-
nium contra
eum dixe-
rit.

Quomodo
Antonius
sibi repu-
gnet, cum Pe-
trum Cori-
nthen fuisse
Apostolorū
confiteretur,
& locū capi-
tis habuisse:
negat, non
intelligens
vim verbi.

Ansus sibi
ridiculè re-
pognat An-
tonius, cum
principatū
fingit sine
potestate e-
orum, quo-
rum haber
principatū.

Testimoniū
Synodi
Chalcedo-
nenſis, id
est Sexcen-
torum epi-
ſcoporum
de Petro pe-
tra Eccleſiæ
Catholicæ.

quomodo tenere poteſt ſine principatu gubernationis totius corporis? aut igitur nega fuiſſe Petrum $\kappa\omicron\upsilon\sigma\upsilon\phi\alpha\tau\omicron\varsigma$, vt Di- onyſius Pauli diſcipulus in Eccleſiaſtica hierarchia, capi- te De ſacris ordinationibus eum appellauit; aut ſi concedis, da etiam, poteſtatem habuiſſe. Idem dicendum eſt de pri- matu, ſiue principatu: tu enim concedis habuiſſe principatum in ordine Apoſtolorum Petrum, idque veteres dixiſſe confi- teris, ſed principatum ordinis, non poteſtatis interpretaris. Quis vnquam audiuit, aut etiam cogitare poteſt principa- tum alicuius ſine ijs, quorum ſit princeps? quod non magis co- gitari poteſt, quàm pater ſine filio, aut filius ſine patre: hæc enim eſt natura $\tau\omicron\pi\omicron\varsigma \pi\omicron\varsigma\omicron\varsigma \acute{\alpha} \sigma\omega\upsilon\epsilon\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\iota\delta\omicron\varsigma$. Si igitur qui princeps eſt, aliquorum princeps eſt; & qui eſt aliquorum princeps, aliquam habet in eos poteſtatem: $\alpha\pi\chi\omicron\upsilon\varsigma$ enim $\kappa\omicron\varsigma\iota\varsigma$ $\alpha\pi\chi\omicron\varsigma$ eſſe non poteſt; ſequitur, Petrum, quem in ordine A- poſtolorum principem fuiſſe concedis, poteſtatem in eos, quo- rum princeps erat, habuiſſe. Deinde, cum hanc diſtinctionem primi in ordine, & primi in poteſtate ex Auguſtini loco con- cluſiſti, quia primum in ordine Petrum vocat, & illa verba, Super hanc petram, & cat. negat ad Petrum pertinere, ſi hoc falſo putaviſti, & idem Auguſtinus te falſo putaviſſe, vt docui, conuincit; ſequitur, illam tuam diſtinctionem rueri, quæ in eo nitebatur, quòd Petrus non eſſet petra Eccleſiæ, id eſt, ſuper eum Eccleſia fundata; quod quidem quàm multi, quàm graues, quàm ſancti auctores Græci, & Latini teſtentur, ſcripſi libro ſecundo contra Centuriatores cap. ſexto. Ex illa nu- be teſtium nunc ſolummodo obijciam Synodum Chalcedonenſem, quæ in tertia actione de beato Petro loquens, qui eſt, inquit, petra, & cripido Eccleſiæ Catholicæ, & rectæ fidei. Diſcede igitur infelix cum iſta tua, ſibi repugnante, & mon- ſtroſa diſtinctione, cuius fundamentum tuus teſtis labefacta- uit, ſicut probaui; & probabo adhuc magis. Sed prius di- ſtinguendum eſt vocabulum; totidem enim modis dicitur pri- mum,

mum, quot principium: principium autem, ut Ioannes Da-
 mascenus in *Oplothea* contra Manichæos notavit, dicitur,
 aut secundum tempus, ut principium diei, aut secundum lo-
 cum, ut paradisus principium Phisonis, similiter dicitur primus
 tempore, aut primus loco, aut principium dicitur secundum
 dignitatem, ut rex ἀρχὴ subditorum, aut secundum naturam,
 ut unum principium duorum. Si enim sunt duo, est unum, non
 tamen retrò comseat, ut, si unum est, duo sint, aut secundum
 ordinem, ut Lector primus, deinde hypodiatonius, aut secundum
 causam, idque tripliciter: aut enim est causa naturalis, ut
 pater principium filij; aut causa ποιητικὴ, id est, factiva, ut
 fabricator principium fabricæ; aut μιμητικὴ, siue exemplaris,
 ut principium imaginis est τὸ εἰκονίζον, id est, exemplar,
 unde exprimitur imago. In hac subtili explicatione homony-
 mie huius vocabuli, à Damasceno diligenter notata, exemplum
 primi ordine, posuit Lectorem, qui primus est, deinde Hypo-
 diaconus, sed hic modus, & ratio primi non convenit Petro;
 non enim fuit in ordine Apostolorum, sicut Lector primus, de-
 inde hypodiatonius: siquidem ordo Lectoris infra ordinem Hy-
 podiatoni est. Neque relinquitur ex omnibus illis modis pri-
 mi, qui Petro conveniat in ordine Apostolorum, nisi modus,
 & ratio primi secundum dignitatem, ipse enim præpositus fuit
 Apostolis, & toti Ecclesiæ, & modus primi secundum causam,
 quia potestas ligandi & soluendi primo & singulariter data Pe-
 tro, causa fuit potestatis reliquis Apostolis, & eorum successo-
 ribus data. non enim nisi per Petrum dedit, quidquid alijs non
 negavit, ut Magnus Leo dixit. Sed de hac causa dicam postea
 plura. Nunc excutiamus paulò subtilius primatum istum or-
 dinis sine primatu potestatis, & in ipso testimonio Augustini
 à te recitato venemur, ac peruestigemus, quod quarimus. Si
 Petrus erat, ut Augustinus dicit, primus in Apostolorum or-
 dine, & non in potestate, ut perinde esset, quasi diceretur, Pe-
 trus primus in numerandis Apostolis; statim queram à te,

Quomodo
 redargua-
 tur prima-
 tus ordinis,
 quæ Anto-
 nius Petro
 concedit si-
 ne primatu
 potestatis.

C 4

quare

quare primus in numeratione Apostolorum Petrus, & non potius Andreas, & maior natu, & prius ad apostolatū vocatus? aut quare Petrus primus in numero illo, potius quā quiuvis alius ex Apostolis, si omnes erant aequales, & nullū inter eos fuit discrimen? Deinde, quæram à te, an differre putes numerum ab ordine? cui.

Quō in choro Apostolorum non numerus tantum, sed politia erat quæ sine ordine esse nō poterat, nec ordo sine magistratu.

tas enim, quæ ex numero ciuū constat, sine politia cōsistere non potest; neq; politia sine ordine, vtrumq; docuit tuus Aristot. in 3. & 4. libro de Rep. in Apostolis igitur non erat numerus solū, sed ordo etiā, ne politia sancta careret, quæ erat vita illius sacri chori Apostolorum, sicut idem Philosophus duce natura politiam dixit esse vitam ciuitatis. Rursus, nec ordo esse potest, vbi nō est magistratus, siue potestas: hoc quoq; duce ratione naturali idem Philosophus intellexit. Præterea, cū Aug. ait testimonio à te recitato, vnus pro multis dedit responsum; vnitas in multis; Quæram à te, quid singulare, & præcipuum erat in Petro, vt eius esset, vnum pro multis dare responsum, & esse eum vnitatem in multis? fortasse respondebis, quod Augustinus dixit, esse primum in ordine, at hoc est, quod inquirimus, & premimus. Si nihil potestatis, nec auctoritatis, neq; vlla, vt tu loqueris, & in illo primatu ordinis erat; sed æqualitas prorsus sine vllō discrimine; vnusquisque igitur

Quō Antonius Sadeel ridiculum facit patre Augustinū Ecclesiæ lumen.

tur Apostolus erat primus in ordine æquē atq; Petrus. Quid hoc aliud est, quā ridiculum facere patrem Augustinum, quem omnis Ecclesia in oculis fert, & in animo? interrogabo te etiam, quādo semel cæpi interrogationes vrgere, cū dixit hic Aug. vnus pro multis dedit responsum; vnitas in multis, quare non

Petrus non vnus in multis, sed vnitas in multis dictus ab Augustino.

dixit, vnus in multis? nisi quia quilibet Apostolus erat vnus in multis illis; vnitas verò in multis nemo nisi Petrus. Qui erat cunctarum colligatio Apostolorum velut corporis in vno capite. Ad hæc, si quis à te percontetur, primus in ordine militari decem quis est?

Quibus etiā exemplis demonstretur nō esse primum in ordine sine primatu potestatis.

decurionem puto respondebis; si rursus percontetur, quis primus in ordine decurionum; centurionem dices. In ordine centurionum, tribunus militū item primus; primus item in ordine tribunorum dux, siue imperator. Deinde si quæram, sunt ne isti primatus ordinis, primatus potestatis, quisque in suo ordine, an non? Haud dubio pri-

bio primatus potestatis, responsurus es; cur igitur si in ijs, quæ scientia disciplinæ militaris ab hominibus inuentæ continentur, non audes primatum ordinis à primatu potestatis separare, in eo, quod Christus ad custodiendum regnum spirituale non contra carnem, & sanguinem, sed contra spiritualia nequitie in cælestibus, ne porte inferi prævalerent, instituit, audes? primatum dico potestatis separare à primatu ordinis, id est, Petrum, super quem Ecclesiam suam ædificare voluit, concedere quidem primum fuisse in ordine Apostolorum; sed primum in potestate pernegare? Deinde sic Augustinus vocavit Petrum primum in ordine, scilicet Apostolorum, sicut canon 3 4. Apostolorum Metropolitanum vocat primum, cum iubet omnes episcopos cuiusque gentis εἰδέναι τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον & ἡγῆσαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν, id est, iubet ut cognoscant eum, qui in eis primus est, id est, in eorum ordine, & eum ducant seu caput. Hunc canonem renouavit Synodus Nicæna, & Nicenum canonem Synodus Antiochena c. 9. iubet enim ut omnes episcopi cuiusque provincie agnoscant metropolitanum episcopum, qui eis præest. Itaque quem canon Apost. vocat πρῶτον, Synodus Antiochena interpretatur, & vocat τὸν ἐν τῇ μητροπόλει πρῶτον & ἐπίσκοπον, id est, metropolitanum, qui præest episcopis provincialibus, qui dicitur & est Archiepiscopus, qui est primus in ordine Episcoporum suæ provincie, & eorum curæ præest; sicut Petrus præerat Apostolis. Hæc enim forma à Petro, & reliquis apostolis, quibus Petrus præerat tanquam eorum primus, manavit ad successores Petri, & ad alios episcopos successores Apostolorum. Testatur hoc S. Anacleus apostolicus Pontifex & martyr, qui Clementi successit, in Epist. 3. qui eiusdem etiam Canonis apostolorum 3 4. ibidem meminit & eum sequitur, inde namque (inquit) & beati apostoli inter se statuerunt, ut episcopi singularum scirent gentium, quis inter eos primus esset, (id est, primus in eorum ordine) quatenus ad eum potior eorum sollicitudo pertineret. En Antoni, quorsum aliquis episcopus sit primus in ordine inter aliquos, scilicet quatenus ad eum eorum cura in primis pertineat. sequitur in epist. Anacleti, nam & inter

Quomodo Augustinus Petrum vocavit primum in ordine, sequitur Canonem Apostolorum & Nicenū, & Antiochenum.

Canō Apostolorum renouatus à Synodo Nicæna, & postea ab Antiochena.

Vndem manavit forma Canonis Apostolici, & Niceni.

Quorsum aliquis Episcopus sit primus in ordine aliorum.

D d beatos

beatos Apostolos quadam fuit discretio; & licet omnes essent A-
 postoli, Petro tamen à domino esse concessum, & ipsi inter se idip-
 sum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset apostolis; & cephas,
 id est, caput, & principium teneret Apostolatus. Qui & eandem
 formam suis successoribus, & reliquis episcopis tenendam tradide-
 runt, sic esse in exemplaribus vetustis manu scriptis, tametsi parū
 refert. Videbis fortasse interpretationem vocabuli Cephæ, ut to-
 tum locum rejicias. Sed ne per ignorantiam rideas, lege defensio-
 nem meam contra Magdeburgenses, ut intelligas, qua ratione, &
 auctoritate, atque exemplo sic scientissime interpretatus sit, & po-
 stea ride, si libeat, ut te magis ridiculum, & alijs ridendum præ-
 beas. Prosequamur, quæ sequuntur. Addam (inquis) postremo
 Cyprianū, libro de vnitatē Ecclesiæ, vel de simplicitate
 prælatorum ita loquentem, hoc erant utique & cæteri a-
 postoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & hono-
 ris, & potestatis; sed exordiū ab vnitatē proficiscitur, ut v-
 na Christi Ecclesia, & cathedra vna mōstretur. Hoc ille.
 Deinde addis, Turrianus aut post Iacobū Pameliū ex codi-
 ce Cardinalis Hosij, addit hæc verba, primatū Petro datur,
 & præponit particulā, & quod tamen nō fecit Pamelius.
 Sed non opus est disceptare de hac lectione; omittamus ista, quæ etiā
 tu Antoni omittenda esse iudicasti, ne de varijs lectionibus decer-
 tandum esset. Tibi satis esse dicis Antoni, quod ex Cypriano
 constet, primatum Petri non esse primatum potestatis.
 sic enim ille, cæteri Apostoli erant, inquit, pari consortio
 præditi honoris, & potestatis. Vnde sequitur, primatum
 illum Petri fuisse tantum ordinis ad Ecclesiæ vnitatem
 demonstrandam, idq; veterum illorum sententia. quid
 ad hoc respondiſsem Andreæ Freyhubio eundem Cypriani locum
 mihi obijcienti, audire potuisti, si librum meū legiſſes, cui tu quoq;
 respondere voluisti, ut Andreā succumbentem adiuuares: sed
 quia noluiſti legere, ut respōsum meū audires, quadrat in te, quod
 Salomon in Prouerb. ait, xviii. qui prius respondet, quam audi-

at, stul-

at, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum. Repetam igitur, quæ illic pagina LXXXIII. scripsi, Illud verò quod secum face-
ce, non intelligentes, falso existimarunt, hoc erant vique ceteri
Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris &
potestatis, non significat, quales remanserint apostoli post prima-
tum Petro datum, sed quales antea erant. Ante primatum enim
Petri pares erant honore, & potestate; Omnes enim erant Apostoli,
sed hoc non obstitit, quin vnus praponeretur; id est, licet omnes
antea erant æquales; vnus tamen Petrus deinceps ceteris aposto-
lis prapositus est, domino ita instituyente, & eisdem Apostolis id i-
psum volentibus. Sic autem intelligendum esse quod Cyprianus ait,
& isti nobis obiecerunt, ex epistola Anacleti tertia, ex qua hoc
Cyprianus mutuatus est, facile intelligi potest: sic enim ait, nam
& inter beatos apostolos quedam fuit discretio: & licet omnes es-
sent Apostoli, Petro tamen concessum est, & ipsi inter se id i-
psum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis. Et pau-
lo post, Sed videamus, quemadmodum hic grauissimus testis ab
istis contra nos citatus Petri primatum, qui est Ecclesiæ Catho-
licæ fundamentum, & origo vnitatis eius, in alijs etiam locis diui-
ne confirmet. In epistola ad Florentium, siue Puppianum, loqui-
tur (inquit) ille ad Petrum, super quem ædificata fuerat Eccle-
sia; & in epistola ad Antonianum, ut sciret, inquit, te secum
(Cornelium dicit) hoc est, cum Ecclesia Catholica communi-
care, sic Cyprianus interpretatus est, communicare cum Epi-
scopo Romano Cornelio, tantundem esse, quantum cum Ecclesia
Catholica communicare. Quare hoc? nisi quia pars Ecclesiæ
Catholicæ esse non potest, qui à Petro vnitatis origine discedit.
Rursus in eadem Epistola ad Antonianum loquens de Cornelio
facto Episcopo Romano, & cum post primum (inquit) secun-
dus esse non possit, quisquis post vnum, qui solus esse debeat,
factus est, non iam ille secundus, sed nullus est. Est igitur
testimonio Cypriani martyris Pontifex Romanus Episcopus
primus non numero, sed loco, id est, honore & potestate.

Interpreta-
tio Loci Cy-
priani ex e-
pistola S.
Anacleti, &
ex alijs locis
eiusdē Cy-
priani peti-
ta.

Qui enim talis est, solus esse debet; ut recte ait Cyprianus, cum alioqui si non solus sit, sed alij pares, aut alius; non iam primus sit re, hoc est, honore, & potestate, sed numero tantum. (hunc tu vocas primum in ordine; in numero enim est etiam ordo) at qui numero tantum primus est, non est merito potestatis primus, sed arbitrio numerantis, qui secundum aut tertium pro primo, si velit, sine iniuria numerare possit. Haecenus quae illic scripsit. Ad haec tu respondere debebas; sed quia non potuisti, callide more tuo, ut alios deciperes, dissimulasti. Adiungis deinde, Atque ut Cyprianus ipse obstruat os pontificijs, hunc Matthæi locum ad suum pontificem restringentibus, attendantur ea, quae statim subiicit: episcopatus (inquit) vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Immo ut Cyprianus ipse tibi, & omnibus ministris, qui Protestantes seducunt, os obstruat, attende tu, quod nesciens contra te ex ipso Cypriano citasti. Episcopatus, inquit, vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur; hunc versiculum tantum recitasti. Attende nunc mecum antegressa, & sequentia, si forte intelligas te à tuo teste conuictum, Episcopatus, inquit, vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Si episcopatus vnus est, ut dicit Cyprianus, est igitur vnus episcopus, qui praest episcopatu, qui vnus est. non enim potest esse, immo neque cogitari episcopatus sine episcopo; sicut neque sacerdotium sine sacerdote. Dicat Cyprianus, testis tuus, quis iste vnus Episcopatus, cui vnum, ut dixi, episcopum praesse necesse est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Ecclesia, inquit statim, vna est, quae in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur: quem prius dixit episcopatum vnum, dicit nunc Ecclesiam vnā, quae, ut statim ait, per orbem totum radios suos porrigit. Itaque Ecclesia vna catholica, cuius partes sunt omnes particulares Ecclesiae per cunctum orbem diffusae, quarum vnaquaeque est suo episcopo ascripta, ut eius curae praesit, est ille vnus Episcopatus, quem proxime dixerat, cuius à singulis in solidum pars tenetur, quia vnusquisque episcopus de episcopatu particulari, qui est pars illius vnus episcopatus vniuersalis per cunctum orbem diffusi, id est,

Quae Antonius dissimulante praeiterit, quia ad ea respondere non potuit.

Quomodo à teste tuo Cypriano, quem Antonius citauit, conuictus sit nesciens.

Cyprianus sui interpres, quem vocet episcopatum vnum, cuius à singulis in solidum pars tenetur.

de tu, quod nesciens contra te ex ipso Cypriano citasti. Episcopatus, inquit, vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur; hunc versiculum tantum recitasti. Attende nunc mecum antegressa, & sequentia, si forte intelligas te à tuo teste conuictum, Episcopatus, inquit, vnus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Si episcopatus vnus est, ut dicit Cyprianus, est igitur vnus episcopus, qui praest episcopatu, qui vnus est. non enim potest esse, immo neque cogitari episcopatus sine episcopo; sicut neque sacerdotium sine sacerdote. Dicat Cyprianus, testis tuus, quis iste vnus Episcopatus, cui vnum, ut dixi, episcopum praesse necesse est, cuius à singulis in solidum pars tenetur. Ecclesia, inquit statim, vna est, quae in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur: quem prius dixit episcopatum vnum, dicit nunc Ecclesiam vnā, quae, ut statim ait, per orbem totum radios suos porrigit. Itaque Ecclesia vna catholica, cuius partes sunt omnes particulares Ecclesiae per cunctum orbem diffusae, quarum vnaquaeque est suo episcopo ascripta, ut eius curae praesit, est ille vnus Episcopatus, quem proxime dixerat, cuius à singulis in solidum pars tenetur, quia vnusquisque episcopus de episcopatu particulari, qui est pars illius vnus episcopatus vniuersalis per cunctum orbem diffusi, id est,

est, Ecclesie vnus catholice, sibi ascripto redditurus sit rationem in solidum, vt idem Cyprianus exposuit libro 1. epist. 3. ad Cornelium, cum ait, et singulis pastoribus portio gregis sit ascripta quam regat vnusquisque & gubernet, rationem sui actus domino redditurus, hoc est, teneri a singulis partem vnus episcopatus in solidum, ita teneri, vt vnusquisque de ea parte, quam tenet, sit solidus rationem domino, qui commisit, redditurus. Dicat deinde idem Cyprianus, vtum istius episcopatus, qui vnus est ex multis partibus, id est, ex multis particularibus episcopatibus constans, siue istius Ecclesie, quae vna est ex multis Ecclesijs particularibus conflata, vnum caput sit, & vna origo? postquam enim dixit, Ecclesiam vniam, siue episcopatum vnum, (idem enim est in hoc Cypriani loco,) ex multis partibus nexis & coherentibus constare, idque pluribus exemplis similibus docuit, subiungit, vnum tamen caput est, & origo vna, vna mater fecunditatis successibus copiosa. Hec est Ecclesia, quae vna est, vt paulo ante dixit, cuius scetur, inquit, nascimur, & lacte nutrimur, &c. Ecclesia non est caput, sed corpus habens caput, nec est origo, sed habens originem, sed quia tu hic dicturus es, cum dicit Cyprianus, vnum tamen caput est, origo vna, Christum intelligere, sicut Apost. ad Eph. scripsit, & ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, quae est corpus eius, & plenitudo ipsius; hoc enim tu dices non intelligens Cyprianum: dicat potius testis tuus Cyprianus, quodnam caput intelligat, & quam originem. attende igitur metum quae paulo ante in eadem pagina scripserat, reddens rationem schismatum, & vnde ortum ducant haereses, hoc eo fit, inquit, fratres delectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, neque quaeritur, neque magistri caelestis doctrina seruatur. Exponat tibi adhuc amplius Cyprianus, quodnam istud caput, quod a schismaticis, & haeticis non quaeritur? & quae ista doctrina magistri caelestis, quam hoc loco dicit non seruari? quae si quis consideret, inquit, & examinet, tractatu longo, atque argumentis non opus est, probatio est ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus: & super istam Petram aedificabo.

Quomodo
quid sit in
solidum a
singulis
partem vni-
us episcopa-
tus teneri,
idē Cypria-
nus inter-
pretatus est.

Quomodo
idē Cypria-
nus decla-
rat de quo
capite Eccle-
sia loqua-
tur.

Quomodo
neceſſe ſit
ſecundum
domini diſ-
poſitionem
auctore Cy-
priano teſte
Proteſtan-
tium, vt o-
rigo vnitatis
Eccleſiæ
nunc à ſuc-
ceſſore Petri
incipiat; aut
cum morte
Petri Eccle-
ſia diſſerit
eſſe vna.

cabo Eccleſiam meam; & portæ inferorum non vincent eam. tibi dabo claues regni cælorum; & quæ ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cælis & c. Et eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit, paſce oues meas. Et quamuis Apoſtoliſ omnibus poſt reſurrectionem ſuam parem poteſtatem tribuat, & dicat, ſicut miſit me pater, & ego mitto vos; accipite ſpiritum S. ſi cui remiſeritis peccata, remittentur illi; ſi cui tenueritis, tenebuntur; non enim vnus apoſtolus, magis quàm alius ligabat aut remittebat; ſicut nec vnus Epiſcopus licet minor, magis ligat, aut ſoluit, ſue remittit, aut retinet quam alius licet maior; nec enim vnus Apoſtolus magis erat apoſtolus quam alius; nec vnus epiſcopus magis eſt epiſcopus, quàm alius, vt poſtea cõmodiore loco magis explicabo. deinde ſubiungit, Tamen vt vnitatem manifeſtaret, vnitatis ipſius originem ab vno incipientem ſua auctõritate diſpoſuit. Si igitur origo vnitatis Eccleſiæ, Deo ita diſponente, à Petro incipit, qui à Petro diſcedit, is vnitatem Eccleſiæ non tenet. Et vt ad primatum ordinis rediã, quem Petro conceſſiſti ad Eccleſiæ vnitatem demõſtrandam, quomodo tribuis tu cum tuis Proteſtantibus, quos defendis, hunc primatum ordinis vni ſucceſſori Petri? cum enim auctõritate ſua, vt teſtis tuus Cyprianus ait, dominus diſpoſuerit, vt à Petro origo vnitatis Eccleſiæ inciperet, & Petrus iã ab hac vita receſſerit, quia morte prohibet fuit permanere, ſequitur, vt à ſucceſſore eius incipiat nũc origo vnitatis Eccleſiæ; aut cum morte Petri deſerit Eccleſia eſſe vna; quia vna eſſe non poteſt, quæ ex multis Eccleſiis toto orbe terrarum diſfuſis conſtat, niſi exordium vnitatis à capite Eccleſiarum incipiat. ſicut à Petro incepit ſecundum auctõritatem diſpoſitionis domini. Quod ſi iſtum primatum ordinis concedis ſucceſſori Petri, vt concedere cogit teſtis tuus, qui ait, diſpoſuiſſe dominum auctõritate ſua, vt origo vnitatis Eccleſiæ ab vno inciperet, à Petro ſcilicet, ac proinde à ſucceſſore eius, age Antoni, quomodo vos hunc primatum ordinis ſucceſſori Petri datis, ſi ſucceſſorem eius negatis? aut ſi quemlibet Epiſcopum ſucceſſorem eius eſſe dicas, ſequetur tot eſſe origines vnitatis Eccleſiæ, quot ſunt Epiſcopi, & cum Eccleſia ſit vnum corpus Chriſti, ſequetur tot eſſe capita

capita vnius corporis, quot sunt Episcopi, si quidem à capite visibili, cuiusmodi fuit Petrus, incipit origo vnitatis corporis visibilis. ergo quia successorè Petri dare à teste tuo cogeris, urgebo primam interrogationem, quomodo primatum ordinis successori Petri tribuis? quomodo originem vnitatis Ecclesie auctoritate domini in eo dispositam honoras? reuereris? agnoscis? si putas honoratū fuisse à domino Petrum, cum auctoritate sua disposuit, ut ab eo inciperet origo vnitatis Ecclesie, quam super eum edificauit, ut vnus testis hic affirmat, & qui, ut ait Tertull. in libro de præscriptionibus hæreticorum, edificandæ Ecclesie petra dictus est, quomodo tu secundum dispositionem domini honoras eum, in quo origo vnitatis eiusdem Ecclesie successionem vicariæ ordinationis cōtinuatur vsque ad consummationē sæculi? Deinde, rogabo te, putas ne ad aliquem Ecclesie vsum datum esse istum, quem Petro concedis primatum ordinis, an ad nullum? certe ad nullum dicere temerarium, & impium est, non enim viæ domini sunt secundum prophetam, sicut viæ hominum, qui multa faciunt frustra, ac sine vlla vtilitate: si datus est ad vtilitatem Ecclesie, age ergo, quam vtilitatem Protestantes ex isto primatu ordinis capiunt? si nullam, frustra igitur disposuit nobis auctoritate sua, quod Cyprianus testis tuus affirmat auctoritate sua disposuisse, ut origo scilicet vnitatis Ecclesie ab vno inciperet, ab eo, inquam, de quo dixit, sicut ibidē ait Cyprianus, Tu es Petrus, & super hanc petram &c. Postremo, cum ait Cyprianus, & quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, & dicat, sicut mihi pater, & ego mitto vos, accipite spiritum Sanctum, si cui remiseris peccata, remittentur illi &c. tamen ut vnitatem manifestaret, vnitatis eiusdem originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuit, an non didicisti à Grammaticis, coniunctionem, tamen, aduersatiuam esse? aliquid igitur infert secum contrarium antegresso, ei scilicet, quod dixerat, & quamuis apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuat, scilicet ligandi, & soluendi, ut statim dicit, est scilicet contrarium æqualitari illi omnium Apostolorum in ligando & soluendo

Quomodo
rursus redar-
guitur pri-
matu ordinis, quæ An-
tonius som-
niat, sine vl-
la potestate,
& vlu.

Quomodo
coniunctio
aduersandi
in loco Cy-
priani An-
tonium, nisi
Grammaticæ
imperitus
est, redar-
guit.

Quomodo
Antonius
refuter ea,
quæ refutat.

Cyprianus
ab Antonio
rursus testis
citatus con-
tra eum.

Quid Anto-
nius in testi-
monio Cy-
priani se
recitatio per
dissimulati-
onem præ-
terierit,
quod eum
magis ad-
huc redar-
guit.

soluendo, (æque enim ligatus vel solutus est, qui à quouis pote-
statem ligandi & soluendi habente ligatus, vel solutus est) habere
Petrum primatum, id est, esse caput, & originem, unde unitas
Ecclesiæ, & ordo sacerdotalis, ut Anacletus in epist. 3. scripsit,
& potestas ligandi, & soluendi incipiat; quia sic dominus auctori-
tate sua disposuit. Refuta tu hæc solidis rationibus, aut veterum
testimonijs, aut scripturis sanctis, vel apostolicæ traditionis do-
ctrina, & non nugis, & nugatorijs cauillationibus: in eo enim te
laborare solum video, quomodo more serpentis lubrici aliquam elu-
bendi falsam speciem, & occasunculam reperias deprauando, con-
torquendo, diuerticula, & flexus rimando. Citas deinceps iterum
Cyprianum, qui contra te testatur, Etenim si Christus disponens e-
piscopi honorem, & Ecclesiæ suæ rationem, Petro dixit, tu es Pe-
trus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, igitur qui
negat Ecclesiam Christi ædificatam esse super Petrum, rationem
illi quidem Ecclesiæ sic à domino dispositam, ut esset super Petrum
ædificata, tollit; & honorem, qui per Petrum ad episcopos manat,
illis detrahit. Illud autem quod sequitur, quod tu dissimulaisti, ma-
gis adhuc te redarguit postquam enim dixit, loquitur & dicit
Petro, ego dico tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram, &c.
subiungit, inde per temporum, & successionum vices episcoporum
ordinatio, & Ecclesiæ ratio decurrit, ut Ecclesia super episcopos,
constituatur, & omnis Ecclesiæ actus per eosdem præpositos gu-
bernetur, si inde id est, à Petro decurrit episcoporum ordinatio,
quia à Petro, sicut Anacletus in epist. 3. scripsit, cæpit ordo sacer-
dotalis, ergo qui à Petro, id est, à successore Petri discedunt, or-
dinationes episcoporum, & eorum successiones habere non possunt,
nec eorum Ecclesia constituta esse potest, quia episcopos, super quos
constituatur, non habet. Hæc ex testimonio tui testis contra te cõ-
clusa sunt. Quod si qui (inquis) ex veteribus probatoris
fidei dixerint, Ecclesiam in Petro fundatam fuisse, illud
intelligendum est non de Petri persona, sed de doctrina
ab ipso Petro annunciata, quæ omnibus vnum Christum
proponit. Et hoc quoque quod dicis, Antoni, in te dicis. cū enim

ais, Ecclesiam fundatā esse super doctrinam ab ipso Petro annun-
 ciatam, simul dicis fundatam esse super personam Petri doctrinā
 annunciantis. doctrina enim ut à Petro annūciata, & persona Pe-
 tri ut doctrinam annunciantis, idem re sunt, ratione tantum diffe-
 rentia, ut via Athenis Thebas; & Thebis Athenas. Deinde, cū
 doctrina, alicuius hominis doctrina sit, est enim qualitas, necesse
 est, ut super alicuius hominis doctrinam fundata sit Ecclesia, si
 super doctrinā à Petro annunciatā fundata est: quæro igitur, ista
 doctrina à Petro annunciatā cuius hominis erit tanquā docentis,
 quæ dida^zis dicitur? eritne tua? aut mea? dices fortasse, neq; mea,
 neq; tua, sed Ecclesie doctrina, q̄ falsa esse non potest. Erit igitur
 Ecclesia Christi fundata super doctrinam Ecclesie, id est, super se
 ipsam docentem. Atque ita idem erit fundamentum, & quod super
 edificatur. Vide, quorsum euaserit tua doctrina, & interpreta-
 tio. videamus, quæ sequuntur in tuo libro: Tu verò, inquit, pro-
 fers etiam Romanos aliquot pontifices sibi in alias Ec-
 clesias principatum arrogantes, ut Clementem, Anacle-
 tum &c. quorum pleraque scripta, etiam si tibi assenti-
 rem, non esse *ψευδῆς γὰρ*, nec afferrem varias senten-
 tias de huius Clementis scriptis, quæ extant apud Grati-
 anum Dis. 16. neque refutarem ipsum Clementem sua
 scripta inter scripturas canonicas recensentem in cano-
 nibus Apostolorum ad finem; tamen affirmare possem
 testimonium in sua causa non esse admittendum. rectè
 enim Tertullianus, nemo, inquit, sibi professor, & testis
 est, aduersus Marc. libro 5. Quia conscius tibi eras, quàm le-
 uia essent, quæ habebas ad obijciendum in scripta Clementis, qui-
 bus Ecclesia utitur; & in Anacletum nihil, concessione usus es,
 melior rhetor, quam philosophus, aut theologus. Itaque das non
 esse *ψευδῆς γὰρ*, id est, falsò in scripta, quæ his pontificibus Apo-
 stolicis in scripta feruntur, quia non esse talia, probare neq; tu po-
 tuisti, nec alij ante te, contra quos pridem ea defendi, potuerunt.
 Ex duobus verò, quæ te putasti habere, vnum est, varias esse sen-
 tentias, ut tu dicis, de huius Clementis scriptis, quæ extant apud
 E. Gratia-

Quomodo
 contra te
 pronunciat
 Antonius.

Quæ in Cle-
mentis scri-
pta Antoni-
us Sadeel
remerè ob-
ijciat.

Quomodo
non obscure
significauit
Clemens
non referri
inter libros
Canonicos
epistolas ei-
& libros co-
stitutio-
num.

Gratianum *dis. 16. Canones Apostolorum à Clemente Romano scriptos, & epistolas eiusdem satis me à calūnijs Magdenburgensi-um defendisse arbitror, refelle tu si potes non nugatorie & futili-ter, vt soles omnia, sed grauitè, vt academiam tuam decet: al-terum est, ipsum Clementem scripta sua inter canonicas scriptu-ras recensuisse, quod falsum esse ex ipsius Clementis verbis in-telligi potest, si quis non oscitanter legat, vt à me etiam ani-maduersum, & notatum est libro primo contra Centuriatores c. x. i. in extrema fere pagina; cū responderem quibusdā, qui acta apostolorū pratermissa esse in illa librorū canonicorum enumerati-one & epistolas cū constitutionibus Apostolorū illis esse præpositas falso existimabant. Repetam hic tibi, quæ illic scripsi. Illud præ-terea ab istis quæri solet, cur inter sacros libros nō sit in canone isto Apostolorū numeratus liber Actū Apostolorū. Immo verò nume-ratus est, tametsi non oēs aduertant. Non enim quia post epistolas duas Clementis, & libros de constitutionibus collocatus est, idcirco non est inter sacros, & Canonicos relatus; vt non referuntur epi-stolæ Clementis, neque libri constitutionum. Quod quidē non obscu-rè idem Clemens significauit. Vt enim auctoritatem libri actorum ab auctoritate epistolarum Clementis, & librorum de constitui-onibus distingueret, dixisse mihi videtur, Epistolæ Clementis duæ, & constitutiones vobis per me Clementem scriptæ. sciebat enim se nec Apostolum, nec Euangelistam esse; de libro autem Actorum subiungit in persona Apostolorum, & Acta nostra, qui sumus Apostoli. Hoc enim significat, καὶ πρὸς τοὺς ἡμεῶν τῶν ἀποστόλων. Atque esse quidem hunc librum actorum à Clemente inter Canoni-cos relatum, magis adhuc ex libro secundo de constitutionibus c. 57. intelligi potest, sic enim ait, in persona Apostolorum de li-bris sacris, & Canonicis, qui in Ecclesia legendi sunt, Sret autem in medio in loco celsiore Lector, & legat ex libris Moisis, Iosue, Iudicum, Regum, Paralipomenon, Esdrae, Iob, Salomonis, x. ii. Prophetarum, Psalmorum Dauid: postea legantur Acta nostra, & epistolæ Pauli adiutoris nostri, quas misit ad Ecclesias secun-dum spiritus sancti instructionem. Deinde Diaconus aut presbyter legat*

legat Evangelia, quæ ego Ioannes, & Mattheus tradidimus vobis; & quæ auditores Pauli acceperunt, & tradiderunt vobis Lucas, & Marcus. Hactenus Clemens. Nec hic epistolas suas, neque libros constitutionum recensuit. His igitur duobus à te liberaliter condonatis, & concesso, rethorice non esse *ἑυδεντῶσα* Anacleti, & Clementis scripta, tamen affirmare, inquis, possem, testimonium illorum non esse in sua causa admittendū. Quia Clemens scribit se à beato Petro in locum eius ordinatum, & beatus Anacletus, se in Sede Apostolica domino servire, & in secunda epistola scribit, se Ecclesie, in qua Petrus apostolus residens docuit, gubernacula tenere, tametsi profitetur quidem se honore, & sanctitate minorem esse, idcirco testimonium in sua causa eos dicere opponis, & ob eam causam non esse admittendum. Liceat hic dicere, quantum causa, & persona hominis pati potest. quod dominus de se dixit, si ego testimoniū perhibeo de me ipso, testimonium meū non est verum, alius est qui testimoniū perhibet de me, hoc dominus dixit intuens in illorum opinionem, qui idē, quod tu nunc, obiciebant. Dominus verò alius, inquit, est, qui testimoniū perhibet de me, sic etiam tibi Antoni respondemus, fuisse istos quidem pontifices Romanos, quos hic dicis arrogasse sibi in alias Ecclesias principatum, testes sunt omnes Ecclesiasticarum historiarū scriptores, qui in locum Petri ordinatos fuisse narrant, & affirmant, habuisse verò principatum in omnes ecclesias, testimonium hominū non accipimus, sicut idē de Ioanne dixit, cum enim dixisset, alius est, qui testimoniū perhibet de me, & scimus, quia verum est testimonium eius, quod quidem de Ioanne dixit, docuit testimonium Ioannis non hominis, sed Dei testimoniū fuisse, à Deo enim ille didicit, sic etiam istos duos beati Petri successores, & ceteros omnes, qui eis vicaria ordinatione succedunt, habuisse illos, & hos itē habere principatum in omnes Ecclesias, testimonium habemus maius hominibus, Christi scilicet testimonium, qui beatum Petrum Ecclesie sue præfecit, & super illum tanquam super magistrum domus suæ, & patrem familias domum Dei, quæ est Ecclesia columna & firmamentum veritatis, ædificavit, sicut se ædificaturum pro

Quid respondeatur Antonio obijci enti pontificum testimonium in sua causa non esse admittendū, Clementis, Anacleti, & aliorum, qui affirmant se successores esse beati Petri.

Quomodo fuisse successores Petri, & habuisse principatū totius Ecclesie pontifices, quos Antonius doctor Protestantium negat, testimonium habemus maius hominibus.

» miserat. Deinde, ipsa, inquis, vestrorum episcoporum scri-
 » pta non satis inter se cohærent; quandoquidem constat
 » ex Gregorio, Petrum non ante fuisse ceteris præpositum,
 » quàm post lapsum resipuisset. Can. Considerandum, dif.
 » 50. atque ita manifestis verbis huic Matthæi loco renun-
 » ciat, qui longè Petri lapsum antecessit. Iam antea satis ad
 hoc responsum est, cum aiebas, rogasse Christum pro Petro, ne de-
 ficeret fides eius, sub ipsum passionis suæ tempus; ac proinde non
 pertinere illam Christi pro Petri fide orationem ad Pontificatum
 Petri in illo Matthæi loco longè ante fundatum; respondi in illo
 Matthæi loco promississe ædificaturum se Ecclesiam super Petrū,
 quem petram vocavit propter firmitatem fidei nunquam defectu-
 ræ, quam illi à Deo patre orādo impetraturus erat, sicut impetra-
 uit. Post resurrectionem verò præstitit, quod promiserat, cum ei
 dixit, pascue oves meas. Tunc enim constituit eum pastorem unū &
 primum totius gregis, sicut idem dixit, & erit vnus pastor, & v-
 nus grex. Super curam enim & potestatem pascendi, ac gubernan-

Quomodo
 Antoni nō
 discernit æ-
 dificaturū
 esse, & ædifi-
 care; futu-
 rum, & iam
 esse.

di huius pastoris, ouile suum, id est, Ecclesiam Catholicam ædifica-
 uit. Fatuum itaq; & delirum est, quod ais, Gregoriū illis verbis ex
 cap. Considerandum, renunciassse loco Matthæi, quasi idem fuisset
 promittere ædificaturum se Ecclesiam super Petrū, & iam ædifi-
 care, & idem, futurum, & iam esse. Deinde, Porro, inquis, vete-

» res de sedibus Apostolorum numero multitudinis lo-

» quuti sunt, non autem de sola Petri sede, quemadmo-

Quomodo
 aliquando
 loquutos es
 se veteres
 numero
 multitudi-
 nis de sedib.
 Apostolorū
 quod Anto-
 nius obij-
 cit, magis
 hoc doctri-
 nam Prote-
 stantiū fal-
 sitatis redar-
 guit, & con-
 vincit.

dum citat Gratianus ex Aug. Can. Palam est, dif. II. Ita
 est, vt dicis Antoni, ne te semper mendacij arguam, veteres a-
 liquando de sedibus Apostolorum loquutos esse, non autem de sola
 Petri sede. Sed quid refert, quandoque loquutos esse de sedibus
 Apostolorum, & non tantum de sola Petri sede? magis hoc doctri-
 nam Protestantium falsitatis coarguit, & cōvincit. si enim sola se-
 des Petri doctrinam Protestantium & reliquorum hæreticorum
 refelleret, & dānaret, quasi ipsa sola accepisset doctrinā Apostolo-
 rum, in qua omnes Apostoli pares fuerūt, (æquale enim charisma
 cælestis sapientiæ, & doctrinæ, & æquales primitias spiritus, sicut
 antea

antea

antea dixi, acceperunt omnes) multo minus auctoritatis habitu-
 ra erat, quis hoc dubitet? sic etiam, cum Faustus Manichæus, con-
 tra quem disputat Aug. dicebat falsatum esse, quod legebatur in
 epis. ad Rom. esse Christum filium Dei ex semine David secun-
 dum carnem, si hoc in solis codicibus Sedis Romanæ apostoli Petri
 legeretur, nō satis Faustus ab Augustino refelli potuisset, at verò
 quia in omnibus alijs Ecclesijs, quas sancti Apostoli docuerant, &
 episcopos in eis ordinauerant, sic legebatur, vides, inquit, in hac re
 quid Ecclesiæ Catholicæ valeat auctoritas, quæ ab ipsis fundatissi-
 mis sedibus Apostolorum vsque ad hodiernum diem succeden-
 tium sibimet episcoporum serie, & tot populorum consensione fir-
 matur? Et paulo post, hoc autem quod aduersus impietatem ve-
 stram ex apostoli Pauli epistola profertur, filium Dei ex semine
 David secundum carnem, omnes codices, & noui, & veteres ha-
 bent, omnes Ecclesiæ legunt, omnes linguæ consentiunt. Exuimi-
 nergo pallio fallaciæ &c. Apostolorum sedes fundatissimas voca-
 uit Ecclesias illas, quas ipsi sancti Apostoli instituerunt, & in eis
 episcopos quos docuerant, successores suos reliquerunt. de quibus
 idem Aug. dis. 19. Can. In canonicis, ex libro 2. de doctrina Chri-
 stiana c. 8. sic ait, in canonicis autem scripturis Ecclesiarum Catho-
 licarum quàm plurimum auctoritatem sequatur: inter quas sanæ il-
 le sunt, quæ Apostolicas sedes habere, & epistolas accipere meru-
 erunt. De istis sedibus fundatissimis, in vera scilicet & catholica,
 atque apostolica doctrina, scribit S. Irenæus libro 3. contra hære-
 ses c. 3. disputans contra eos hereticos, qui aiebant, alia scripsisse
 Apostolos; & alia occulte tradidisse discipulis; etenim si recondita,
 inquit, mysteria scissent Apostoli, quæ seorsum & latenter à re-
 liquis perfectos docebant, ijs vel maxime traderent, quos & suc-
 cessores relinquebant, suum ipsorum locum magisterij eis traden-
 tes. Explicauit, quæ dicantur sedes Apostolorum, nempe eccle-
 siæ illæ, in quibus cathedras, & magisteria sua, doctrinam, in-
 quam, suam reliquerunt suis successoribus. Deinde subiungit, sed
 quoniam valde longum est, in hoc tali volumine omnium ecclesia-

Quomodo
& quatenus
fuerint æ-
quales apo-
stoli.

Quas vocet
Aug. funda-
tissimas A-
postolorum
sedes.

Quas voca-
uerit Irenæ-
us sedes apo-
stolorum.

Multæ se-
des, siue ca-
thedre apo-
stolicæ,
sed vna ma-
xima, & prin-
cipalis, ad
quā necesse
est conueni-
re omnem
sedem siue
cathedram
Apostolicā;
multæ Ec-
clesiæ apo-
stolicæ, sed v-
na maxima,
& principa-
lis Romana
ad quā ne-
cesse est
omnem A-
postolicam
Ecclesiam
conuenire.

Quomodo
Tertullianus
locū Irenæi
sequutus
est.

rum enumerare successiones, maximæ, & antiquissimæ, & omni-
bus cognitæ à gloriosissimis duobus apostolis Petro & Paulo Ro-
mæ fundatæ, & constitutæ Ecclesiæ eam, quam habet ab Apo-
stolis, traditionem, & annunciatam hominibus fidem per successionem
episcoporum peruenientem vsque ad nos indicantes confundimus
omnes eos, qui quoquo modo vel per sui placentiam malam, vel va-
nam gloriam, vel per cæcitatem, & malam sententiam præter quā
oportet, colligunt; ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorē
principalitatem necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est
eos, qui sunt vndiq; fideles. in qua semper ab ijs, qui sunt vndique,
conseruata est ea, quæ est ab apostolis, traditio. En Antoni, mul-
tæ sedes siue cathedræ Apostolorum; multæ, inquam, Ecclesiæ,
quæ sedes Apostolicas, vt August. dixit, habere meruerunt; sed
vna maxima, & antiquissima sedes, siue cathedra, ad quam necesse
est conuenire omnem sedem, siue cathedram; vna, inquam, maxi-
ma Ecclesia, ad quam conuenire necesse est omnem Ecclesiam, vt
Irenæus ait. Hunc locū sequutus, & imitatus doctus auctor Ter-
tullianus, dum querit testes veræ doctrinæ & apostolicæ, percur-
re, inquit, in libro de præscrip. hæc. Ecclesias Apostolicas, apud
quas authenticæ litteræ earum recitantur, sonantes vocem, repre-
sentantes faciem; si proxima est tibi Achaia; habes Corinthum;
si non longe es à Macedonia, habes Philippos: si potes in Asiam
tendere; habes Ephesum: si autem Italiæ adiaces, habes Romanā;
vnde nobis quoque auctoritas præsto est statuta. Felix Ecclesia,
cui totam doctrinam apostolicum sanguine profuderunt. Quia præ-
scripsit, vocandas esse Ecclesias Apostolicas ad testimonium ve-
ritatis doctrinæ; & in Ecclesia Romana vt prima, & principali
nō solum erat probatio tanquam testis, sed auctoritas tanquam iu-
dicis, postquam dixit, si autem Italiæ adiaces, habes Romanam,
subiungit, vnde nobis quoque auctoritas præsto est statuta. Et
paulo ante loquens de Apostolis & de Apostolicis Ecclesijs, quas
instituerunt, deinde, inquit, in orbem profecti eandem doctrinam
eiusdem fidei nationibus promulgauerunt: & proinde Ecclesias a-
pud vnamquamque Ciuitatem condiderunt. Quibus traducem si-
dei &

dei & semina doctrinae ceterae exinde Ecclesiae mutuatae sunt, & quotidie mutantur, ut Ecclesiae fiant: ac per hoc & ipsae Apostolicae deputabuntur, ut soboles Apostolicarum Ecclesiarum. Omne genus ad originem suam censeatur, necesse est. itaque tot, ac tantae Ecclesiae una est illa ab Apostolis prima, ex qua omnes. Sic omnes primae, & omnes Apostolicae, dum unam omnes probant unitatem. En rursus Antoni, una prima Ecclesia Apostolica ab Apostolis Petro & Paulo scilicet praedicationibus eorum erudita, & instituta, ex qua omnes Ecclesiae tanquam ex capite, & origine profectae sunt, & Apostolicae dicuntur, & sunt, quoniam, ut paulo post idem Tertullianus ait, in eadem fide conspirantes, non minus Apostolicae deputantur pro consanguinitate doctrinae. Quomodo enim una Ecclesia prima Apostolica esse poterat, ut est, nisi aliae essent Ecclesiae Apostolicae, quarum illa prima Apostolica censeretur? primum enim non est nisi eorum, quae ex primo originem ducunt. Et Rursus ille aliae Ecclesiae Apostolicae illa una & prima sunt, quatenus unitatem unam, cuius illa prima Ecclesia Apostolica origo est, probant. Vestrae igitur Ecclesiae non sunt Apostolicae, sed potius Pseudoapostolicae, dum haec prima Romana non sunt, quia unam unitatem, cuius ipsa est origo, non probant. Iam credo ex his intelligis, sic loquutos esse veteres de sedibus Apostolorum, siue de Ecclesijs Apostolicis numero multitudinis, ut simul de sede prima, siue de Ecclesia prima Apostolica non tacuerint. Prima enim, ut vocat Tertullianus & principalis, ut Irenaeus, esse non potest, nisi aliae sint Ecclesiae Apostolicae post eam, quae tanquam soboles ad originem suam censeantur. neque rursus prima erit nisi in primatu sola sit: neque principalis, nisi sit ante omnes alias Ecclesias Apostolicas, & super omnes, & ex qua omnes. Ita enim verbum principale declarat idem Tertullianus disputans contra Hermogenem, qui Deum priuabat principalitate, cum ei materiam aequabat. Igitur veteres de sedibus Apostolorum numero multitudinis loquuti non solum Sedi Petri Apostoli, quae sola est, quia

Quomodo
una prima
Ecclesia A-
postolica es-
se non pote-
rat, nisi ali-
ae Ecclesiae A-
postolicae
essent.

Quomodo
Ecclesiae
Protestanti-
um Ecclesiae
Pseudoa-
postolicae
sunt.

Quod pri-
ma & prin-
cipalis Ec-
clesia apo-
stolica esse
non potest,
nisi sint
aliae Ecclesiae
apostolicae
post eam, quae
tanquam so-
boles ad ita-
lam tanquam
ad originem
suam cense-
antur.

Quomodo
verbum prin-
cipale Ter-
tull. inter-
pretatur.

Quomodo demonstra-
tum sit, cum
veteres de
sedibus A-
postolorum
numero
multitudi-
nis loquuti
sunt, non so-
lum eos non
derogasse
fedi Aposto-
licæ beati
Petri, sed eam
confirmasse.
Quæ Augu-
stinus in Ec-
clesia tene-
bant, quæ et-
iam nos te-
nent, & Pro-
testantes &
omnes ali-
os, qui ab ea
recesserunt,
tenere debe-
rent.

quia prima, non derogant, sed eam statuunt. hætenus de sedibus
Apostolorum numero multitudinis, quod tu obiecasti, & ipse contra
te retorsi. De sola autem sede Petri frequentissimè loquitur Au-
gustinus, ille locus sit tibi nunc satis, cum ait libro contra epistolam Ma-
nichæi, quam vocant fundamenti, c. 4. docens, quæ essent illa, quæ
Augustinum in Ecclesia catholica tenebant, quæ nos etiam tenent,
& vos Protestantes tenere deberent. multa, inquit, sunt alia, quæ
in eius gremio me iustissime teneant, tenet consensus populi, et
atque gentium; tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita,
charitate aucta; vetustate firmata: tenet ab ipsa sede Petri Apo-
stoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem dominus commen-
davit, usque ad præsentem episcopatum successio sacerdotum. Iam
hic cauillari non poteris; nec ullo modo negare, quin de singulari se-
de Petri loquatur, sedem Petri vocat episcopatum eius, & episco-
patum sedem; ut sit perinde ac si diceret, tenet ab ipso episcopatu
Petri usque ad præsentem episcopatum, siue ab ipsa sede Petri us-
que ad præsentem sedem successio sacerdotum, id est, episcoporum,
illi succedentium. familiare est antiquis patribus vocare episcopos

Caput infi-
gue in eadè
distinctione
xi. capite.
Palam est,
obiecit no-
bis Antonius,
vno breuicu-
lo captie in-
teriecto, ab
eodem An-
tonio dissi-
mulatum,
quo tota ei-
us in pontificæ
Petri succes-
sorem argu-
mentatio
retrunditur.

Sacerdotes; duo enim sunt, inquit sanctus Anacletus genera sa-
cerdotum, presbyteri & episcopi. Sed venit mihi in mentem An-
toni belle, ut te interrogem, qui cap. Aug. Palam est, de sedibus
apostolorum numero multitudinis contra sedem Petri singularem
obijciendum esse putasti, quid respondebis ad testimonium Inno-
centij primi, sanctissimi, per antiqui, & eruditissimi, quod proxime
in eadem dist. xi. vno breuiculo capite interiecto sequitur. recite-
mus illud propter eos, qui non habent ad manum Gratiani decre-
tum. Quis, inquit, nesciat, aut non aduertat, id, quod in principe
Apostolorum Petro Romanæ Ecclesiæ traditum est, ac nunc us-
que custoditur, ab omnibus debere seruari? neque superduci, aut
introduci aliquid, quod auctoritatem debeat generale aliunde ac-
cipere, vel exemplum? præsertim cum sit manifestum, in omnem Ita-
liam, & Galliam, Hispaniam, & Africam, atque Siciliam, insulasque
interiacentes nullum instituisse ecclesias, nisi eos, quos venerabilis
Apostolus Petrus, aut successores eius constituerunt sacerdotes.

Legant

Legant autem si in his prouincijs alius Apostolus inuenitur? aut legitur docuisse. quod si non legunt, quia nusquam inueniunt, oportet eos hoc sequi, quod Ecclesia Romana custodit, à qua principium eos accepisse non dubium est; ne dum peregrinis sermonibus student, caput institutionum videantur amittere. An dices, quod paulo ante dixisti, testimonium hoc pontificis in causa sua non esse admittendum? demus tibi hoc, si solius pontificis testimonium est. Immo si aliorum plurium, at quid? si omnium est? quid? inquam, si omnes historiae hoc testantur? aut profer tu aliquam, quae contra quam hic pontifex Innocentius testatur, narret. Quod si adhuc dixeris, ne sic quidem esse credendum, reliquum est, ut tibi dicamus, quod Augustinus dixit libro priore de moribus Ecclesiae c. 29. Manichæis, qui dicebant falsas esse scripturas sanctas, quibus tamen testimonium tribuit cuncta Ecclesia, consequetur namque, inquit, omnium litterarum summa peruersio, & omnium, qui memoriae mandati sunt, librorum abolitio, si quod tanta populorum religione roboratum est, tanta hominum, & temporum consensione firmatum, in hanc dubitationem adducitur, ut ne historiae quidem vulgaris fidem possit gravitatemque obtinere. Sequitur in tuo libro.

videat Antonius, & iudicet academia eius, an sit hoc testimonium pontificis solum in causa sua, ut non sit admittendum iudice Antonio. Quomodo in Antonio quadret, quod Augustinus Manichæis respondit, si pergit non credere testimonio omnium ecclesiarum, & historiarum.

C A P V T XVIII.

Responsio ad id, quod obijcitur ex dis. 99. cap. primae sedis, ne episcopus primae sedis, appelletur princeps Sacerdotum, aut summus Sacerdos. Quomodo redarguatur Antonius, cum eludit, quod Tertull. pontificem Romanum Episcopum Episcoporum vocat, quasi ad perstringendam eius ambitum. onem sic vocasset, ut inepte interpretatur.

P Reterea ipsis Synodum decretis interdictum est, ne quis princeps sacerdotum, vel summus sacerdos, vel vniuersalis, aut aliquid huiusmodi appelletur, sed tantum primae sedis Episcopus. Can. primae sedis, & sequentis dis. 99. ubi nominatim vetat canon, ne ipse Romanus pontifex vniuersalis appelletur. Magnum argumentum impudentiae, & inopiae vestrae est Antoni, quod eadem semper ob-

F f isctatis